

**DOUDOVÁ, Helena: Rakouská kulturní politika a reforma spolkových muzeí.
Diplomová práce předložená k obhajobě na Institutu mezinárodních studií UK-FSV,
Praha 2010, 97 s.**

Práce H. Doudové se zabývá jedním z klíčových témat rakouské kulturní politiky, tj. reformou právního postavení, organizace a především financování rakouských spolkových muzeí (*Bundesmuseen*, tj. muzeí zřizovaných a financovaných Spolkem – na rozdíl od jiných veřejných muzeí, např. muzeí zemských), která je spjata především s přijetím spolkového zákona č. 115/1998 BGBl. Autorka tak činí mj. i na širším pozadí obecně muzeologickém, s využitím relevantních prací k tématu, mj. i těch, které vplynuly i do obecných historických debat o muzealizaci historické kolektivní paměti jako již téměř klasická díla (ve vazbě na paralelní diskurs o kulturách paměti), např. Pomianovy knihy *Der Ursprung des Museums*, resp. které představují základní politologické tituly k problematice kulturní politiky (K. von Beyme, M. Fuchs). Důležitou dimenzi však pro ni představují i tituly právnické, zejména nová kniha významného znalce rakouského státního ústavního a státního práva T. Öhlingera přímo k jejímu tématu. V návaznosti na typologii A. Wiesanda (a jeho pojetí veřejné kulturní politiky a nového kulturního trhu) autorka vyhodnocuje reformu muzeí z perspektivy tzv. Kulturbetriebslehre, a sice v kvantitativní (především financování a návštěvnost) a kvalitativní rovině (právní normy, správní předpisy, plnění základních funkcí muzea v oblasti akvizic a výstav).

Vlastní materii práce ještě předchází - kromě obecného úvodu o muzeích (1.-2. kapitola) a o historii muzeí - bilance muzejní politiky v Rakousku v letech 1987-1998, charakterizované nabytím částečné právní samostatnosti muzeí a především diskusí o největším muzejním projektu 2. republiky – komplexu MuseumsQuartier v bývalých císařských stájích v blízkosti vídeňské Ringstrasse (3. kapitola). Těžiště práce představují následující tři kapitoly: 4. kapitola podává přehledný obraz historie právní úpravy reformy (a jejích novel v r. 2002 a 2007), sledující „Ausgliederung“ spolkových muzeí z přímé pravomoci Spolku (s cílem dosáhnout jejich větší flexibility v rozpočtových a personálních otázkách a motivovat je k vlastním iniciativám, především v získávání finančních prostředků, zjednodušit jejich správu atd.). V této kapitole autorka analyzuje a srovnává i jednotlivé následně vydané muzejní řády. V klíčové 5. kapitole pak rozebírá dopady reformy na financování muzeí (v celku i jednotlivě), na jejich návštěvnost, sbírkovou politiku a na jejich veřejnou prezentaci (výstavy, doprovodné programy). Její zjištění nepotvrzují jednoznačný úspěch reformy: jakkoliv se muzea naučila získávat alternativní prostředky (především organizováním spektakulárních a úspěšných výstav, lepší spoluprací se sponzory atd.), došlo k poklesu investic do sbírek resp. i k omezení systematické vědecké práce (ta se soustředila na přípravu výstav, jejich libret, katalogů atp.). „Konkurenční“ prostředí zároveň nepřálo dělné spolupráci mezi muzei a vedlo k řadě překryvů a redundancí (ve výstavních projektech, v těžištích akvizic apod.). Potřebu jisté revize reformy pak odrážela široce vedená *Museumsdebatte* v r. 2005 a následná *Museumsinitiative*, resp. úředníky i odborníky společně formulovaná (avšak ne vždy konkrétní) *Museumspolitische Initiative*, která vedla i k legislativním změnám a k obnově muzejních řádů: jim se autorka věnuje v 6. kapitole práce. V závěru autorka shrnuje svá některá pozitivní (růst návštěvnosti) i negativní zjištění (nepříznivé dopady na akviziční činnost a na vědu). Poslední tezi, totiž že se příslušné resortní „ministerstvo jaksí dostalo do vleku vlastní reformy“ by bylo však vhodné detailněji osvětlit.

Již samotný název práce ovšem avizuje její poněkud jiné rozvržení (a těžiště) , především větší zakotvení sledované materie v rakouské kulturní politice jako celku a v její roli v politickém a kulturním „sebepotvrzení“ 2. rakouské republiky. To by odpovídalo i

úvodním partiím části 1.4 k metodologii práce. Toto aviso však bezpochyby naplněno nebylo a práce se tak redukovala na pečlivě zpracovanou analýzu legislativy reformy a její implementace v „měřitelných“ oblastech financí, návštěvnosti apod. Rozdíly mezi jednotlivými muzei by bylo vhodné dokumentovat nejenom (až příliš podrobnou) analýzou jejich muzejních řádů a jejich ekonomických výsledků, nýbrž i zevrubnější (byť samozřejmě jen rámcovou) analýzou resp. komparací jejich konkrétní akviziční a výstavní politiky. Rovněž politická a odborná debata byla prezentována nediferencovaně, byť i zde byly vedeny ostré kontroverze (vzpomeňme např. opakovanou kritiku FPÖ na adresu spolkových muzeí jako celku atd.). Jisté zúžení tématu však nepředstavuje nedostatek zásadní povahy – to se týká i některých „technických nedostatků“ práce, sporných citací právních norem, matoucími překlady názvů některých institucí do češtiny (i u názvu resortního ministerstva, resp. ministerstev) atd. Diplomovou práci Heleny Doudové tudíž doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm „velmi dobře“ (2).

V Poděbradech 18. června 2010

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.
IMS UK-FSV
katedra německých a rakouských studií